

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Кафедра гістології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни ОК 11
КЛІНІЧНА (ЛАБОРАТОРНА) ПРАКТИКА ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
ВК 4.21 ГІСТОЛОГІЯ
підготовки третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
галузі знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальності I2 Медицина

2025 рік

Робоча програма з дисципліни «Клінічна практика за спеціальністю»
підготовки фахівців третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
« 28 » 08 2025 року 17 с.

Розробники:

к.мед.н., доц. А.П.Король,
к.мед.н., доц. О.І.Тереховська.

Робоча програма обговорена на засіданні кафедри гістології

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2025 року

Завідувач кафедри к.мед.н., доц. А.П.Король

« 28 » 08 2025 року

Схвалено методичною радою

« 29 » серпня 2025 року Протокол № 1

Голова к.мед.н., доц. А.П.Король

« 29 » 08 2025 року

Програма — складена відповідно до Освітньо-наукової програми Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова третього освітньо-наукового рівня вищої освіти за спеціальністю І2 Медицина галузі знань І Охорона здоров'я

Опис навчальної дисципліни

Практика за спеціальністю є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня і проводиться у 6 семестрі.

Загальний обсяг практики за спеціальністю визначається освітньо-науковою програмою і становить 2 кредити ЄКТС (60 годин).

Мета та завдання практики за спеціальністю

Мета проведення лабораторної практики за спеціальністю **ВК 4.21 ГІСТОЛОГІЯ** полягає у закріпленні практичних навичок у межах цілей, визначених у освітньо-професійній програмі підготовки фахівця за спеціальністю І2 «Медицина».

Основні завдання:

Програмні компетентності та результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня філософії компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до підвищення професійної кваліфікації.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.

ЗК 5. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів

недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

ФК1. Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю.

ФК2. Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези.

ФК7. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.

ФК10. Здатність до лідерства, керування колективом.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівня, самореалізації.

ПРН 10. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільне життя.

ПРН 12. Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері.

ПРН 14. Організовувати роботу колективу (здобувачів вищої освіти, колег, міждисциплінарної команди).

ПРН 15. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами; дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ:

Безпосереднє керівництво практикою за спеціальністю здійснює науковий керівник здобувача. Загальну організацію та контроль за проведенням практики здійснює профільна кафедра, на якій навчається здобувач.

Терміни проходження практики зазначаються в навчальному плані, фіксуються в індивідуальному плані здобувача, затверджуються керівником практики та завідувачем кафедри, на якій навчається здобувач.

Програма практики

Мікроскопічна практика (здійснюється під час роботи з мікроскопом для вивчення гістологічних препаратів).

№ п\п	Тема	Кількість практичних годин	Кількість годин самостійної роботи
1.	Методи гістологічних цитологічних та ембріологічних досліджень. Правила роботи із світловим мікроскопом. Особливості роботи і підготовки матеріалу для вивчення у світловому і	2	2

	електронному мікроскопі.		
2.	Клітина. Загальні принципи організації тканин. Набуття практичної навички виявлення клітин, їх окремих складових (ядер, секреторних гранул, різних включень, елементів цитоплазми), особливостей розташування (пласт, трубочки, мішечки та ін.) та елементів тканин (клітини, базальної мембрани, волокна).	1	3
3.	Загальна ембріологія. Ембріогенез людини.	1	3
4.	Епітеліальні тканини.	1	1
5.	Тканини внутрішнього середовища. Кров. Вивчення мазків крові при різних методах забарвлення. Мікроскопіювання мазків червоного кісткового мозку. Виявлення формених елементів крові різного ступеня диференціювання.	1	3
6.	Сполучні тканини. Мікроскопія гістологічних препаратів різних видів сполучних тканин. Набуття навичок діагностики і виявлення різних структур міжклітинної речовини, визначення типу тканини, клітинних елементів.	1	3
7.	М'язові тканини. Діагностика різних видів м'язових тканин. Виявлення структурно-функціональних одиниць, їх компонентів.	1	1
8.	Нервова тканина. Вивчення препаратів нервової тканини, виявлення її складових у препаратах різних методик забарвлення.	1	1
9.	Нервова система. Діагностика гістологічних препаратів периферійного нерву, чутливих і вегетативних нервових вузлів, мозочку, головного і спинного мозку. Виявлення їх структурних компонентів.	1	3
10.	Органи чуття. Діагностика гістологічних препаратів стінки очного яблука та різних її оболонок, сітківки ока, препаратів структур зовнішнього, середнього і внутрішнього вуха. Рецепторів у шкірі і внутрішніх органах.	1	3
11.	Шкіра. Вивчення препаратів тонкої і товстої шкіри. Волосся, залоз шкіри, нігтів.	1	1
12.	Серцево-судинна система. Вивчення гістологічних препаратів різних в ділів серцево-судинної системи. Артерій м'язового, змішаного та еластичного типів, вен безм'язових та із різним	1	3

	ступенем розвитку м'язових елементів. Судин мікроциркуляторного русла. Стінки серця у різних відділах.		
13.	Органи кровотворення та імунного захисту. Вивчення препаратів червоного кісткового мозку, тимусу, селезінки, лімфатичних вузлів.	1	3
14.	Ендокринна система. Дослідження гістологічних препаратів різних відділів ендокринної системи. Гіпоталамусу, гіпофізу, епіфізу, периферійних ендокринних залоз.	1	1
15.	Травна система. Дослідження гістологічних препаратів різних відділів травної трубки, великих слинних залоз, печінки, підшлункової залози.	1	5
16.	Дихальна система. Дослідження гістологічних препаратів різних відділі повітроносних шляхів, складових респіраторного відділу.	1	1
17.	Сечовидільна система. Дослідження гістологічних препаратів різних відділів нирки: кіркової і мозкової речовини, різних типів нефронів – кіркових і юкстамедулярних, складових ЮГА-апарату. Препаратів сечовивідних шляхів.	1	1
18.	Чоловіча статева система Дослідження гістологічних препаратів чоловічої статевій системи. Визначення морфологічних характеристик функціонального стану органів.	1	1
19.	Жіноча статева система. Дослідження гістологічних препаратів яєчника матки, піхви, молочної залози. Визначення морфологічних ознак функціонального стану органів і у залежності від фази ОМЦ.	1	1
	Всього	20	40
	Загальна кількість годин	60	

КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСЮ

Перелік питань для підготовки з лабораторної практики по гістології

Методи дослідження в гістології. Спеціальні методи світлової мікроскопії – фазовоконтрастна, темнопольова, люмінісцентна, інтерферентна, лазерна скануюча. Електронна мікроскопія – скануюча, тунельна, інтерференційна, лазерна конфокальна. Поняття про гістохімію, радіоавтографію, імуноцитохімію. Вітальні методи дослідження. Кількісні методи дослідження – морфометрія, денситометрія, цитофотометрія, спектрофлуориметрія.

Будова клітини. Поверхневий апарат, складові цитоплазми і ядра. Органели. Включення - визначення, класифікація, значення. Будова та функції основних компонентів ядра Мітоз Мейоз. Реакції клітин на пошкоджуючі дії. Зворотні та незворотні зміни клітин, їх морфологічні прояви. Апоптоз і його біологічне та медичне значення. Старіння та смерть клітин.

Особливості перебігу ембріогенезу людини. Будову статевих клітин. Фази запліднення. Типи дроблення. Механізми гастрюляції. Особливості у людини. Провізорні органи. Зв'язок зародка з материнським організмом. Диференціювання зародкових листків.

Основні закономірності формування і будови тканин організму, взаємного розташування їх при утворенні органів і систем. будову і класифікацію тканин організму.

Особливості основ функціонування тканин, репаративної та фізіологічної регенерації, реакції на чинники зовнішнього і внутрішнього середовища.

Морфо-функціональні особливості різних типів епітеліїв. Класифікацію покривного і залозистого епітеліїв.

Основні закономірності будови і фізіології формених елементів крові.

Основні закономірності гемопоезу пренатального і постнатального. Морфологічні зміни формених елементів у процесі їх формування.

Особливості мікроскопічної та субмікроскопічної будови клітинних елементів та міжклітинної речовини сполучної тканини. Різновиди сполучних тканин, морфологічні особливості їх, локалізація в організмі.

Особливості мікроскопічної та субмікроскопічної будови клітинних елементів та міжклітинної речовини сполучної та скелетних тканин. Різновиди сполучних хрящової та кісткової тканин, їх морфологічні особливості, локалізацію в організмі. Розвиток скелетних тканин.

Будова клітинних елементів гладких м'язових тканин різного походження та локалізації.

Будова скоротливих елементів посмугованих м'язових тканин різного походження та локалізації. Регенеративні можливості. Особливості будови серцевої м'язової тканини.

Будова нервової тканини. Морфологічні особливості нейронів різних видів, клітин нейроглії. Особливості співвідношення різних відділів нейронів і клітин нейроглії. Регенеративні можливості. Будова нервових волокон різних типів, механізми їх утворення, особливості регенерації. Будову і класифікацію нервових закінчень.

Сучасні дані щодо будови органів центральної та периферійної нервової системи. Загальні принципи морфології органів центральної і периферійної нервової системи. Особливості будови різних відділів спинного мозку, стовбуру головного мозку, мозочка. Методики їх дослідження.

Сучасні дані щодо будови відділів головного мозку. Особливості цито- та мієлоархітектоники головного мозку. Методики їх дослідження. Регенеративні можливості.

Класифікація вегетативної нервової системи. Морфологія структур центральної і периферичної нервової системи. Будова гангліїв. Особливості будови вегетативної рефлекторної дуги.

Розвиток, будова, морфологічні основи функціонування органу зору.

Розвиток, будова, морфологічні основи функціонування органу слуху і рівноваги..

Розвиток, будова, морфологічні основи функціонування органів нюху, смаку, дотику.

Розвиток, будова шкіри та її похідних.

Класифікація органів серцево-судинної системи. Будову артерій різних класифікаційних груп, мікроциркуляторного русла, вен і лімфатичних судин. Морфологічні основи їх функціонування.

Будова стінки серця. Особливості будови ендокарду, міокарду, епікарду. Провідна система серця, особливості будови її складових.

Закономірності будови і особливості функціонування органів кровотворення та імунного захисту, методи досліджень необхідні для діагностики порушень у цій системі. Будову червоного кісткового мозку. Будову та основи функціонування тимусу, лімфатичних вузлів та селезінки. Основи функціонування.

Характеристика органів ендокринної системи, морфологічні основи їх функціонування. Методики їх морфологічного дослідження. Будова і функції гіпоталамуса, гіпофіза, епіфіза, щитоподібної залози, прищитоподібної залози, наднирника.

Загальна характеристику травної системи, будова стінки травної трубки, зв'язок морфологічних особливостей із функціями органів і структур. Будова структур ротової порожнини (губа, щока, язик, піднебіння, мигдалики), зубів, співвідношення тканин у різних анатомічних ділянках. Розвиток зубів. Теорії зміни зубів. Будова, особливості секреторного циклу слинних залоз їх морфологічні ознаки.

Будова стінки травної трубки, особливості у різних відділах. Будова стінки стравоходу, шлунку; тонкої та товстої кишки, особливості у різних анатомічних відділах.

Будова підшлункової залози, структурно-функціональну одиниці ендокринної та екзокринної частини.

Будова органів дихальної системи і закономірностей їх функціонування. Розуміти зв'язок між порушенням структури органів та їх клінічними проявами. Загальний план будови стінки повітронесних шляхів, особливості будови їх у різних відділах. Будова респіраторного відділу, особливості функціонування альвеол.

Закономірності функціонування органів системи виділення виходячи із їх будови, залежність клінічних проявів та результатів лабораторної діагностики від морфологічних порушень у різних органах і структурах органів. Будову нирки, її структурно-функціональну одиниці. Складові ендокринного апарату нирки, будову ЮГА. Загальний план будови сечовивідних шляхів.

Загальна морфофункціональна характеристика органів чоловічої статеві системи. філо- і гістогенез органів чоловічої статеві системи. Яєчко: розвиток, будова, функції. Звивисті каналці, будова. Сперматогенез. Ендокриноцити: будова, значення. Гематотестикулярний бар'єр. Вікові зміни. Сперматогенез, локалізація, регуляція. Загальна морфофункціональна характеристика сім'яносних шляхів. Придаток сім'яника. Сім'яносна протока. Сім'явипорскувальна протока. Додаткові залози

Загальна морфофункціональна характеристика органів жіночої статеві системи, ембріогенез. Яєчник. Овогенез: ембріональний і постембріональний етапи. Оваріальний цикл. Розвиток жовтого тіла, його види. Атрезія фолікулів. Вікові особливості будови яєчника. Менструальний цикл та його фази. Зв'язок менструального циклу з оваріальним. Вплив гормонів гіпофізу і дія гіпоталамічних центрів в регуляції оваріально-менструального циклу.

Маткові труби: будова, функції. Матка. Будова ендометрію в різні фази менструального циклу. Перебудова матки під час вагітності та після пологів. Вікові зміни. Піхва. Будова стінки, зміни будови у зв'язку з менструальним циклом. Розвиток, будова та функції молочної залози. Вікова інволюція молочної залози. Джерела і розвиток плаценти. Типи плаценти. Материнська та дитяча частини плаценти, їх структурні компоненти, значення

Перелік вмінь та практичних навичок з лабораторної практики

Вміти вибрати сучасні методи необхідні для виконання оригінального наукового дослідження, здатний визначити та обґрунтувати використання тих чи інших методів, оцінити їх ефективність та безпечність. проводити світлову мікроскопію, інтерпретувати результати мікроскопічного дослідження гістологічних препаратів. Визначати методи забарвлення, основні структури тканин і клітин

Визначати у гістологічних препаратах та на електроннограмах клітини, типи клітин, особливості морфології ядра і цитоплазми різних клітинних популяцій.

Визначати різні етапи ембріонального розвитку при морфологічних дослідження. Закономірності розвитку тканин, органів і систем органів.

Визначати різні типи епітеліїв у гістологічних препаратах. Визначати субмікроскопічні особливості епітеліоцитів на електроннограмах.

Визначати: у гістологічних препаратах формені елементи крові. Визначати субмікроскопічні особливості формених елементів крові на електроннограмах. Інтерпретувати гемограму і лейкоцитарну формулу.

Визначати: у гістологічних препаратах формені елементи крові різного ступеня зрілості. Визначати їх субмікроскопічні особливості на електроннограмах. Інтерпретувати дані стернальної пункції, вікові її особливості.

Визначати: у гістологічних препаратах клітинні елементи, волокна та міжклітинну речовину сполучної тканини. Визначати їх субмікроскопічні особливості на електроннограмах. Розрізняти різні види сполучної тканини. Визначати сполучну тканину у складі різних органів.

Визначати: у гістологічних препаратах клітинні елементи та міжклітинну речовину хрящової та кісткової тканин. Визначати їх субмікроскопічні особливості на електроннограмах. Розрізняти різні скелетних тканини. Визначати хрящову і кісткові тканини у складі різних органів.

Визначати: у гістологічних препаратах елементи гладких м'язових тканин, їх субмікроскопічні особливості на електроннограмах. Визначати гладку м'язову тканину у складі різних органів.

Визначати: у гістологічних препаратах елементи посмугованих м'язових тканин, їх субмікроскопічні особливості на електроннограмах. Визначати посмуговані м'язові тканини у складі різних органів.

Визначати: у гістологічних препаратах елементи нервової тканини. Інтерпретувати електроннограми нейронів та клітин нейроглії.

Визначати: у гістологічних препаратах нервові волокна, різні типи нервових закінчень.

Визначати: у гістологічних препаратах різні відділи нервової системи.

Визначати: у гістологічних препаратах відділи головного мозку, типи нейронів, клітини нейроглії..

Визначати: у гістологічних препаратах відділи автономної (вегетативної) нервової системи.

Визначати: у гістологічних препаратах гістологічні елементи органу зору.

Визначати: у гістологічних препаратах гістологічні елементи органу слуху і рівноваги..

Визначати: у гістологічних препаратах гістологічні елементи органів нюху, смаку, дотику.

Інтерпретувати морфологічну картину гістологічних препаратів та результатів електронно-мікроскопічних досліджень шкіри, визначати відхилення від нормальної будови.

Визначати: артерії та судини мікроциркуляторного русла при гістологічному та електронно-мікроскопічних дослідженнях

Визначати вени і лімфатичні судини при гістологічному та електронно-мікроскопічних дослідженнях, в складі органів і тканин.

Визначати у гістологічних препаратах та результатах електронно-мікроскопічних дослідженнях складові стінки серця.

Визначати гістологічні елементи червоного кісткового мозку у мазках, та тимусу в гістологічних препаратах та на електроннограмах.

Визначати гістологічні елементи селезінки, лімфатичних вузлів та скупчень лімфоїдних елементів у слизових оболонках в гістологічних препаратах та на електроннограмах.

Визначати клітини, що приймають участь в імунних реакціях у гістологічних препаратах та на електроннограмах.

Визначати центральні органи ендокринної системи та їх гістологічні елементи у гістологічних препаратах та на електроннограмах; периферійні ендокринні залози та їх гістологічні елементи у гістологічних препаратах та на електроннограмах.

Визначати основні структури ротової порожнини у гістологічних препаратах та оцінити їх відповідність нормі, чи наявність ознак морфологічних зрушень.

Визначати основні структури і тканини зуба у гістологічних препаратах та оцінити їх відповідність нормі, чи наявність ознак морфологічних зрушень.

Визначати у гістологічних препаратах та мікрофотографіях гістологічні елементи великих слинних залоз, та малих слинних залоз у складі губи, щоки, язика.

Визначати основні структури у гістологічних препаратах стравоходу та шлунку, основні гістологічні структури у препаратах тонкої та товстої кишки.

Визначати гістологічні структури у препаратах печінки, підшлункової залози..

Визначати основні гістологічні структури у препаратах повітроносних шляхів та легень, розпізнавати морфологічні ознаки порушень.

Визначати основні гістологічні структури у препаратах нирки, розпізнавати морфологічні ознаки порушень.

Визначати основні гістологічні структури у препаратах нирки, елементи юктагломерулярного апарату.

Визначати основні гістологічні структури у препаратах органів чоловічої статеві системи: сім'яника, сім'явивідних шляхів, додаткових органів.

Визначати основні гістологічні структури у препаратах органів жіночої статеві системи: яєчника, матці, маткових трубах, піхві, молочній залозі; структурні компоненти плаценти.

7. Методи навчання

Наочні:

Оволодіння методиками експериментальних досліджень згідно теми дисертаційного дослідження. Підготовка біологічного матеріалу для гістологічних досліджень, приготування гістологічних барвників, контроль якості досліджень.

Робота із ілюстративним матеріалом (електронограми, фото-, відеоматеріали)

Практичні методи

Робота зі світловим мікроскопом. Вивчення гістологічних препаратів.

8. Методи контролю

Підсумковий контроль

До підсумкового контролю допускаються аспіранти, які виконали програму клінічної практики, мають належно оформлені звітні документи (звіт).

Підсумковий контроль передбачає оцінку вмінь і практичних навичок (з переліку, наведеного в розділі 6) і вирішення ситуаційних або тестових завдань.

Ситуаційні завдання підготовлені керівниками практики від університету заздалегідь із бази ситуаційних завдань, які використовуються на кафедрі при поточному навчанні аспіранта. Замість ситуаційних завдань можуть використовуватись інші форми тестового контролю, розроблені на кафедрі.

Оцінка з дисципліни (залік з клінічної практики)

Залік за практику виставляється лише аспірантам, які виконали програму клінічної практики з дисципліни, мають належно оформлені звітні документи (звіт) та.

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 122 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант за практику, становить 200. Мінімальна кількість балів, яку має отримати аспірант за практику, становить 122.

Нараховані бали конвертуються у чотирибальну (традиційну) шкалу таким чином:

Сумарна кількість балів	Оцінка за чотирибальною шкалою
180-200	«5»
160-179	«4»
122-159	«3»
менше 122	«2»

Критерії оцінювання.

Оцінка «2» з дисципліни (з з виробничої практики) виставляється студентам, яким не зараховано хоча б один змістовний модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка «2» виставляється студентам, які не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим ректором.

Студенти, які одержали оцінку «2» по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б одного змістовного модуля), мають пройти повторне навчання з відповідного змістовного модуля. Рішення приймається керівництвом університету відповідно до нормативних документів, затверджених в установленому порядку.

Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком, знаходиться за посиланням: https://vnmu.edu.ua/навчальний_відділ/навчання-за-ects

10. Рекомендована література

Базова:

1. Луцик, О.Д., Чайковський, Ю.Б. (за ред.). Гістологія. Цитологія. Ембріологія. Національний підручник (2024). 2-ге вид. Вінниця: Нова книга. 592 с.
2. Павліна, В., & Росс, М. Г. (2021). Гістологія: підручник і атлас. З основами клітинної та молекулярної біології (Т. 1) (пер. з англ. 8-го вид.). К.: ВСВ “Медицина”. ISBN 978-617-505-884-8. XVIII, 462 с.
3. Павліна, В., & Росс, М. Г. (2021). Гістологія: підручник і атлас. З основами клітинної та молекулярної біології (Т. 2) (пер. з англ. 8-го вид.). К.: ВСВ “Медицина”. ISBN 978-617-505-903-6. XVIII, 606 с.
4. Степаненко, О.Ю., Мар’єнко, Н.І. (2025). Гістологія, цитологія та ембріологія: атлас гістологічних зображень з описами (двомовне укр.-англ. видання). К.: ВСВ “Медицина”. 327 с.

Допоміжна:

1. Яременко, Л.М., Грабовий, О.М., Демидчук, А.С., Бідна, Л.П. Медична ембріологія з основами репродуктології та тератології (2024). К.: Книга-плюс. 184 с.
2. Шепітько, В. І., Борута, Н. В., Пелипенко, Л. Б., Стецук, Є. В., Кінаш, О. В., & Вільхова, О. В. (2021). Особливості розвитку та будови тканин організму людини в ембріогенезі та дитячому віці. – Полтава, – 120 с.

3. Анатомічна та гістологічна характеристика органів жіночої статеві системи : метод. розроб. / уклад. : М. Ю. Кочмар, Т. Ф. Росола, О. І. Гецько, С. І. Яцко. – Ужгород : [б. в.], (2022) — 46 с
4. Pawlina, W. (2024). Histology: a text and atlas: with correlated cell and molecular biology, 9e. E-Book. Lippincott Williams & Wilkins, a Wolters Kluwer business.
5. Lowe, J. S., Anderson, P. G., & Anderson, S. I. (2023). Stevens & Lowe's Human Histology-E-Book: Stevens & Lowe's Human Histology-E-Book. Elsevier Health Sciences. 480 p.
6. Sáez, F. J., & Badiola, I. (2025). Blood. In Essential Oral Histology (pp. 123-144). Cham: Springer Nature Switzerland.
7. Taylor, A. M., & Bordoni, B. (2023). Histology, Blood Vascular System. Study Guide from StatPearls Publishing, Treasure Island (FL). PMID: 31985998
8. Cherkas, O. A. (2023). Methodological features of the presentation of cardiac muscle morphology in a histology course. Morphologia, 17(4).

Інформаційні ресурси

1. http://www.reprohealth.info/for/men_and_women/rhr/rp
2. <http://www.aig-journal.ru/>
3. <http://teddygroup.agency/ru/z-turbotoyu-pro-zhinku/>
4. <http://www.library.gov.ua/>
5. <http://www.med2000.ru/article/article118.htm>
6. <http://www.cochranelibrary.com/>
7. <http://z-1.com.ua/>
8. <http://ipag-kiev.org.ua/ru/>
9. сайт кафедри ([vnmu.edu.ua/кафедра – акушерства і гінекології – 1](http://vnmu.edu.ua/кафедра-акушерства-і-гінекології-1))
10. сайт бібліотеки (library.vnmu.edu.ua)

Додаток

ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М.І. ПИРОГОВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
к.мед.н., доц. А.П.Король

«___»_____ 20__р.

Звіт
про проходження практики за спеціальністю
здобувача ступеня доктора філософії

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
(галузь знань, спеціальність)

Місце проходження практики _____

Керівник практики _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Рік 2025

Звіт практики

За період практики було виконано (стислий опис змісту практики за спеціальністю):

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Практика за спеціальністю

№	Вид діяльності	Оцінка	Дата	Підпис керівника

Відгук та оцінка роботи аспіранта на практиці

(заповнює керівник структурного підрозділу бази практики)

Посада, прізвище, ім'я, по батькові

Печатка бази практики

Підпис

“ ___ ” _____ 20__ р.

Відгук та оцінка роботи аспіранта на практиці
(заповнює керівник практики від Університету – науковий керівник)

Посада, прізвище, ім'я, по батькові

Підпис

“ ___ ” _____ 20__ р.

Дата складання заліку “ ___ ” _____ 20__ р.

Оцінка: за національною шкалою _____

Оцінка: за шкалою ECTS _____

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Науковий керівник (керівник практики) _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від « ___ » _____ 20__ р.